

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2018. gada 7. augustā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Direktīva 93/13/EEK – Negodīgi noteikumi – Piemērošanas joma – Prasījuma cesija – Ar patērētāju noslēgts aizdevuma līgums – Līguma noteikuma par kavējuma procentu likmi negodīguma novērtējuma kritēriji – Tā sekas

Apvienotās lietas C-96/16 un C-94/17

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko attiecīgi *Juzgado de Primera Instancia nº38 de Barcelona* (Barselonas pirmās instances tiesa Nr. 38, Spānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 2. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 17. februārī, un *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) – ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 22. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 23. februārī, tiesvedībās

Banco Santander SA

pret

Mahamadou Demba,

Mercedes Godoy Bonet (C-96/16)

un

Rafael Ramón Escobedo Cortés

pret

Banco de Sabadell SA (C-94/17).

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], Tiesas priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*] (referents), tiesneši E. Levits, E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un F. Biltšens [*F. Biltgen*],

ģenerālvokāts: N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretāre: L. Karasko Marko [*L. Carrasco Marco*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 10. janvāra tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – spāņu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Banco Santander SA* vārdā – *A. M. Rodríguez Conde* un *J. M. Rodríguez Cárcamo*, *abogados*,
- *Banco de Sabadell SA* vārdā – *A. M. Rodríguez Conde* un *J. M. Rodríguez Cárcamo*, *abogados*,
- Spānijas valdības vārdā – *V. Ester Casas*, pārstāve,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *J. Baquero Cruz*, *N. Ruiz García* un *M. van Beek*, kā arī *A. Cleenewerck de Crayencour*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2018. gada 22. marta tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.) interpretāciju.
- 2 Šie lūgumi ir iesniegti saistībā ar tiesvedībām starp – pirmajā lietā – *Banco Santander SA*, no vienas puses, un *Mercedes Godoy Bonet* un *M. Mahamadou Demba*, no otras puses (C-96/16), un – otrajā lietā – *Rafael Ramón Escobedo Cortés* un *Banco de Sabadell SA* (C-94/17), par minēto pušu starpā noslēgtu aizdevuma līgumu izpildi.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 93/13 trīspadsmitajā apsvērumā ir noteikts:

“tā kā tiek uzskatīts, ka dalībvalstu likumi vai noteikumi, kas tieši vai netieši nosaka patērētāju līgumu noteikumus, nesatur negodīgus noteikumus; tā kā tādēļ neliekas vajadzīgi attiecināt uz šo direktīvu noteikumus, kas ietver obligātas tiesību normas [...]; tā kā šajā sakarībā vārdi “obligātas tiesību normas” 1. panta 2. punktā ietver arī noteikumus, kas, saskaņā ar tiesību aktiem, attiecas uz līgumslēdzējām pusēm, ar nosacījumu, ka nav noteikta cita kārtība.”

- 4 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

“1. Šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvus un administratīvus aktus, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju.

2. Šī direktīva neattiecas uz līguma noteikumiem, kas ietver obligātas tiesību normas [...].”

- 5 Minētās direktīvas 3. panta 1. un 3. punktā ir paredzēts:

“1. Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības [labticības prasībai], tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.

[..]

3. Pielikumā atrodas indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem.”

6 Šīs pašas direktīvas 4. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Neskarot 7. pantu, līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.”

7 Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums ar tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

8 Šīs direktīvas 7. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.”

9 Minētās direktīvas 8. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis var ieviest vai saglabāt stingrākus Līgumam atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu augstāku patērētāja aizsardzības līmeni.”

10 Atbilstoši šīs direktīvas pielikuma 1. punkta e) apakšpunktam 3. panta 3. punktā minēto noteikumu vidū ir tie, kuru mērķis vai sekas ir “pieprasīt patērētājam, kurš nespēj izpildīt savas saistības, maksāt neproporcionāli lielu kompensāciju”.

Spānijas tiesības

Tiesību normas, kas attiecas uz prasījuma cesiju

11 *Código Civil* (Civilkodekss) 1535. pantā, kurā noteiktas parādnieka tiesības izpirkt savu parādu prasījuma cesijas gadījumā, ir noteikts:

“Ja apstrīdētais prasījums tiek cedēts, parādniekam ir tiesības to dzēst, atmaksājot cesionāram summu, ko tas ir samaksājis, kā arī izdevumus, kuri tam ir radušies, un procentus no summas, skaitot no tā samaksas dienas.

Prasījums tiek uzskatīts par apstrīdētu, kad ir sniegta atbilde uz prasības pieteikumu.

Parādnieks var izmantot savas tiesības deviņu dienu laikā no brīža, kad cesionārs viņam pieprasa samaksu.”

12 Prasījuma cedenta aizstāšana ar cesionāru tiesvedībās ir reglamentēta 2000. gada 7. janvāra *Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil* (Likums 1/2000 par civilprocesu) (2000. gada 8. janvāra *BOE* Nr. 7, 575. lpp.; turpmāk tekstā – “Civilprocesa kodekss”) 17. un 540. pantā; minētais 17. pants ir piemērojams tiesvedībā pēc būtības, un 540. pants – izpildes tiesvedībā.

Tiesību normas par negodīgiem noteikumiem

- 13 *Texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias* (Vispārējā likuma par patērētāju un lietotāju aizsardzību un citu tiesību aktu pārskatīšanu kodificētā versija), kas apstiprināta ar 2007. gada 16. novembra *Real Decreto Legislativo 1/2007* (Karaļa Leģislatīvais dekrēts Nr. 1/2007) (2007. gada 30. novembra *BOE* Nr. 287, 49181. lpp.; turpmāk tekstā – “*LGDCU*”), 82. pantā ir noteikts:

“Par negodīgiem tiek uzskatīti visi līguma noteikumi, kas nav savstarpēji apspriesti, un visas tādas darbības, kurām nav dota skaidra piekrišana, kas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku nesamērīgumu līgumā noteiktajās pušu tiesībās un pienākumos, kaitējot patērētājam un lietotājam.”

- 14 *LGDCU* 85. panta 6. punktā ir noteikts, ka negodīgi ir “noteikumi, kas liek patērētājam, kurš nespēj izpildīt savas saistības, maksāt neproporcionāli lielu kompensāciju”. Ar šo normu tiek transponētas Direktīvas 93/13 3. panta 1. un 3. punkta, kā arī tās pielikuma 1. punkta e) apakšpunkta normas, tomēr precizējot, ka Spānijas tiesībās 1. punkta e) apakšpunktā aprakstītais noteikums vienmēr ir uzskatāms par negodīgu.

Tribunal Supremo (Augstākā tiesa, Spānija) judikatūra

- 15 No iesniedzējtiesas lēmuma lietā C-94/17 izriet, ka 2015. gada 22. aprīļa spriedumā Nr. 265/2015, 2015. gada 7. septembra spriedumā Nr. 470/2015 un 2015. gada 8. septembra spriedumā Nr. 469/2015 (turpmāk tekstā – “2015. gada 22. aprīļa, 7. un 8. septembra spriedumi”) *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) konstatēja, ka gadījumos, kad nav kritēriju, no kuriem izrietētu skaidri noteikumi, kā izvērtēt neapspriestus līguma noteikumus, kuros ar patērētājiem noslēgtos personīgā aizdevuma līgumos ir noteikta kavējuma procentu likme, Spānijas pirmās un apelācijas instances tiesas piemēro atšķirīgus kritērijus. Tādējādi rodoties liela tiesiskā nenoteiktība un patvaļīgi atšķirīga attieksme pret patērētājiem atkarībā no tā, kāda tiesa izskata strīdu. Ievērojamas atšķirības esot arī, nosakot šo noteikumu iespējami negodīgā rakstura sekas.
- 16 Līdz ar to, lai pieliktu punktu tiesiskajai nenoteiktībai un šīm atšķirībām, *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) uzskatīja, ka ir nepieciešams definēt kritērijus, atbilstoši kuriem tad ir jāizvērtē minēto noteikumu negodīgums un jānosaka, kādas ir tā sekas.
- 17 Šajā nolūkā *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa), pirmkārt, norādīja, ka saskaņā ar *LGDCU* 85. panta 6. punktu negodīgi ir tādi noteikumi, kuros patērētājam, kas nepilda savas saistības, ir uzdots maksāt neproporcionāli lielu kompensāciju. Otrkārt, tā analizēja valsts tiesību normas, kas piemērojamas aizņēmēja maksājuma kavējuma gadījumā, ja nav vienošanās pušu starpā dažādās jomās, kā arī kavējuma procentu likmes, kuras parasti ir paredzētas aizdevuma līgumos un par kurām ir notikusi individuāla vienošanās ar patērētājiem.
- 18 Šīs analīzes noslēgumā tā secināja, ka par negodīgiem ir jāatzīst neapspriesti ar patērētāju noslēgti personīgā aizdevuma līguma noteikumi par kavējuma procentiem, kuri atbilst kritērijam, ka procentu likme par vairāk nekā diviem procentpunktiem pārsniedz parasto procentu likmi, par ko vienojušies līgumslēdzēji.
- 19 Proti, *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) norādīja, ka šādas kavējuma procentu likmes noteikšana rada nepamatotu novirzīšanos no šī sprieduma 17. punktā minētajās valsts tiesību normās, kas piemērojamas aizņēmēja maksājuma kavējuma gadījumā, paredzētajām procentu likmēm un ka profesionālis nevar pamatot uzskatīt, ka, izturoties pret patērētājiem taisnīgi, pēdējie minētie pēc līguma individuālas apspriešanas pieņems noteikumu, kurā paredzēta šāda likme.

- 20 Par attiecīgo noteikumu negodīgā rakstura sekām *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) konstatēja, ka lietās, kuras tā izskata, šajos noteikumos paredzētā kavējuma procentu likme ietvēra parasto procentu palielinājumu par zināmu skaitu procentpunktu. No tā šī tiesa secināja, ka gadījumā, kad minētie noteikumi tiek atzīti par negodīgiem, kavējuma procentu likme ir jāpielīdzina parasto procentu likmei un tādējādi tikai pēdējie minētie turpina uzkrāties. Savukārt tā uzskatīja, ka minētie parastie procenti nav jāatceļ, tādējādi saglabājot to uzdevumu sniegt atlīdzību par aizdoto naudu.
- 21 2015. gada 22. aprīļa, 7. un 8. septembra spriedumos ietvertais risinājums ar 2015. gada 23. decembra spriedumu Nr. 705/2015, 2016. gada 18. februāra spriedumu Nr. 79/2016 un 2016. gada 3. jūnija spriedumu Nr. 364/2016 tika attiecināts arī uz hipotekārā aizdevuma līgumiem.

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Lieta C-96/16

- 22 2009. gada 2. novembrī un 2011. gada 22. septembrī *M. Demba* un *M. Godoy Bonet* ar banku iestādi *Banco Santander* noslēdza divus aizdevuma līgumus – pirmo par 30 750 EUR ar izpildes termiņu 2014. gada 2. novembrī un otro par 32 153,63 EUR ar izpildes termiņu 2019. gada 22. septembrī. Atbilstoši šo līgumu vispārīgajiem noteikumiem parasto un kavējuma procentu likme bija attiecīgi 8,50 % un 18,50 % pirmajam līgumam un 11,20 % un 23,70 % otrajam līgumam.
- 23 *M. Demba* un *M. Godoy Bonet* pārstāja maksāt *Banco Santander* minētajos līgumos paredzētos ikmēneša maksājumus, un tā paziņoja par šo līgumu summu pirmstermiņa atmaksu un vērsās iesniedzējtiesā, proti, *Juzgado de Primera Instancia n 38 de Barcelona* (Barselonas pirmās instances tiesa Nr. 38, Spānija) ar lūgumu izpildīt prasījumus pret *M. Demba* un *M. Godoy Bonet* kopsummā par 53 664,14 EUR.
- 24 Lai arī šāda iespēja nebija paredzēta attiecīgajos līgumos, *Banco Santander* 2015. gada 16. jūnijā šos prasījumus ar notariālu aktu cedēja trešajai personai par summu 3215,72 EUR, pamatojoties uz atbilstošajām Civiltkodeksa normām. Tādēļ minētā trešā personā lūdza ļaut tai stāties *Banco Santander* vietā izpildes procedūrā, ko pēdējā minētā bija uzsākusi iesniedzējtiesā.
- 25 Šī tiesa vaicā par *M. Demba* un *M. Godoy Bonet* iespējamajām tiesībām izpirkt savu parādu un tādējādi to atmaksāt, minētajai trešajai personai samaksājot summu, ko tā bija samaksājusi par attiecīgo cesiju, pieskaitot saistītos procentus, izmaksas un izdevumus.
- 26 Šajā ziņā tā uzsver, ka, paredzot šādas izpirkuma tiesības, Civiltkodeksa 1535. pantā tās tomēr ir ierobežotas vienīgi uz t.s. “apstrīdētajiem” prasījumiem, proti, tiem, kuri pēc būtības ir apstrīdēti tiesvedībās par juridisku faktu konstatēšanu. Proti, šajā pantā parādniekam nav paredzēta iespēja izmantot šīs tiesības tādā prasījuma izpildes procedūrā, kāda tiek aplūkota pamatlietā, vai ārpus tiesas cesijas gadījumā, kas, kā uzskata iesniedzējtiesa, negarantē patērētāju tiesību pietiekamu aizsardzību. Minētā tiesa piebilst, ka šāda aizsardzība netiek garantēta arī Civiltprocesa kodeksa 17. un 540. pantā, kuros ir reglamentēta cesionāra stāšanās cedenta vietā notiekošās procedūrās, jo šajās normās nav minētas Civiltkodeksa 1535. pantā paredzētās parādnieka tiesības izpirkt parādu.
- 27 Šādā kontekstā iesniedzējtiesa pauž šaubas par to, vai ar Savienības tiesībām un it īpaši ar Direktīvu 93/13 ir saderīga tāda prakse, ka profesionālis gadījumā, ja nav attiecīga konkrēta līguma noteikuma, cedē vai iegādājas prasījumu par zemu cenu, parādnieku par to iepriekš neinformējot vai bez tā piekrišanas, un nedodot tam iespēju izpirkt savu parādu un to dzēst, cesionāram samaksājot cenu, ko tas iepriekš samaksājis par šo cesiju, pieskaitot saistītās izmaksas, procentus un izdevumus.

- 28 Šī tiesa turklāt vaicā par elementiem, kādi būtu jāņem vērā, pārbaudot pamatlietā aplūkojamo līgumu noteikumu, kuros paredzētas piemērojamās kavējuma procentu likmes, iespējami negodīgo raksturu un nosakot, kādas ir šī negodīgā rakstura sekas. Šajos ietvaros tai ir šaubas par *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) 2015. gada 22. aprīļa, 7. un 8. septembra spriedumu saderīgumu ar Direktīvu 93/13.
- 29 Šādos apstākļos *Juzgado de Primera Instancia n°38 de Barcelona* (Barselonas pirmās instances tiesa Nr. 38) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) a) Vai komersanta prakse cedēt vai nopirkt prasījumu, nesniedzot patērētājam iespēju dzēst parādu, samaksājot cesionāram [summu], procentus un tiesāšanās izdevumus, atbilst Savienības tiesībām un, precīzāk, [Eiropas Savienības Pamattiesību hartas] 38. pantam, [..] kā arī LESD 4. panta 2. punktam, 12. pantam un 169. panta 1. punktam?
- b) Vai šāda komersanta prakse nopirkt patērētāja parādu par niecīgu summu, tam par to nezinot un bez viņa piekrišanas, ja šāda prakse nav norādīta līguma vispārīgajos noteikumos vai negodīgā līguma noteikumā, un, ja patērētājam nav iespējas piedalīties šajā darījumā, īstenojot izpirkuma tiesības, atbilst Direktīvā 93/13 noteiktajiem principiem, un līdz ar to – efektivitātes principam, kā arī šīs direktīvas 3. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam?
- 2) a) Lai nodrošinātu patērētāju un lietotāju aizsardzību un judikatūras, ar kuru šī aizsardzība tiek īstenota, ievērošanu, vai Savienības tiesībām – Direktīvai 93/13 un, konkrētāk, tās 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam – atbilst nepārprotama kritērija noteikšana, saskaņā ar kuru patērētāju aizdevuma līgumos bez liettiesiska nodrošinājuma iekļauts neapspriests noteikums par kavējuma procentu likmi, kas par vairāk nekā diviem procentpunktiem pārsniedz [parasto] procentu likmi, ir negodīgs?
- b) Lai nodrošinātu patērētāju un lietotāju aizsardzību un judikatūras, ar kuru šī aizsardzība tiek īstenota, ievērošanu, vai Savienības tiesībām – Direktīvai 93/13 un, konkrētāk, tās 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam – atbilst noteiktās sekas, ka [parastie] procenti turpina uzkrāties līdz pilnīgai parāda atmaksai?”

Lieta C-94/17

- 30 1999. gada 11. janvārī *R. R. Escobedo Cortés* ar *Caja de Ahorros del Mediterráneo*, tagadējo *Banco de Sabadell*, noslēdza hipotekārā aizdevuma līgumu par 17 633,70 EUR, kas atmaksājams ar ikmēneša maksājumiem. Šī līguma 3. un 3.*bis* noteikumā bija paredzēta parasto procentu likme 5,5 % apmērā gadā, paturot tiesības pirmajā gadā to grozīt. Pamatlietas faktu norises laikā šī likme bija 4,75 % gadā. Minētā līguma 6. noteikumā bija paredzēts, ka kavējuma procenti ir 25 % apmērā gadā.
- 31 *R. R. Escobedo Cortés*, kavēdams maksājumu, cēla prasību *Juzgado de Primera Instancia* (pirmās instances tiesa, Spānija) pret *Banco de Sabadell*, prasot atcelt tostarp pēdējo minēto noteikumu tā negodīguma dēļ.
- 32 Šī tiesa atzina, ka minētais noteikums ir negodīgs, un līdz ar to uzskatīja, ka piemērojamā kavējuma procentu likme ir jāsamazina līdz *Ley Hipotecaria* (Hipotēkas likums), kas grozīts ar 2013. gada 14. maija *Ley 1/2013 de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social* (Likums 1/2013 par ķīlas devēju aizsardzības stiprināšanas pasākumiem, parādu restruktūrizāciju un sociālo īri, 2013. gada 15. maija *BOE* Nr. 116, 36373. lpp.), 114. panta 3. punktā noteiktajam apmēram, kas atbilst par likumīgo procentu likmi trīsreiz augstākam apmēram. Šo nolēmumu apstiprināja *Audiencia Provincial de Alicante* (Alikantes provinces tiesa, Spānija) apelācijas instances 2014. gada 18. septembra spriedums.

- 33 *R. R. Escobedo Cortés* par šo spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā, proti, *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa), norādot, ka tas ir pretrunā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam. Proti, viņš uzskata, ka, tā kā pamatlietā aplūkojamais aizdevuma līguma noteikums par kavējuma procentiem ir ticis atzīts par negodīgu, līgumam nav piemērojami nedz parastie, nedz kavējuma procenti.
- 34 Šī tiesa uzskata, ka šī sūdzība ir radījusi šaubas par vairāku tādu minētās direktīvas normu interpretāciju, kuru piemērošana ir nepieciešama šajā tiesvedībā, saistībā ar minētā noteikuma negodīguma konstatāciju un tā sekām. Neskaidrības it īpaši rodas saistībā ar tās judikatūras, kas ietverta 2015. gada 22. aprīļa, 7. un 8. septembra, kā arī šī sprieduma 21. punktā minētajos 2015. gada 23. decembra, 2016. gada 18. februāra un 3. jūnija spriedumos, atbilstību minētajai direktīvai.
- 35 Šādos apstākļos *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Direktīvas [93/13] 3. pants, kopsakarā ar pielikuma 1. punkta e) apakšpunktu, un 4. panta 1. punkts ir pretrunā judikatūrai, saskaņā ar kuru aizdevuma līguma noteikums par kavējuma procentu likmi, kas ir noteikta par vairāk nekā diviem procentpunktiem lielāka par līgumā paredzēto ikgadējo [parasto] procentu likmi, paredz nesamērīgi lielu kompensāciju, kas jāmaksā patērētājam, kurš ir kavējies ar sava maksāšanas pienākuma izpildi, un tādēļ ir negodīgs?
- 2) Vai Direktīvas [93/13] 3. pants kopsakarā ar pielikuma 1. punkta e) apakšpunktu, kā arī šīs direktīvas 4. panta 1. punkts, 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts nepieļauj judikatūru, saskaņā ar kuru, lemjot par to, vai aizdevuma līguma noteikums par kavējuma procentu likmi ir negodīgs, kā negodīguma pārbaudes priekšmets tiek identificētas minēto procentu likmes veidotās papildu izmaksas salīdzinājumā ar [parasto] procentu likmi, ciktāl tā ir “neproporcionāli liela kompensācija, kas noteikta patērētājam, kurš neizpilda savas saistības”, un kurā ir noteikts, ka sekām negodīguma atzīšanai ir jābūt pilnīgai šo papildu izmaksu atcelšanai tādējādi, ka tikai [atlīdzības] procenti turpina uzkrāties līdz aizdevuma atmaksāšanas brīdim [parastie] procenti turpina uzkrāties līdz aizdevuma atmaksāšanas brīdim?
- 3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, vai pēc noteikuma par kavējuma procentu likmi atcelšanas ir jāiestājas citādām sekām, lai tās būtu saderīgas ar Direktīvu [93/13], piemēram, pilnīgai procentu – gan [parasto], gan kavējuma – atcelšanai, vai arī likumisko procentu maksāšanai, ja aizņēmējs nepilda savu pienākumu veikt aizdevuma maksājumus nolīgtajos termiņos?”

Tiesvedība Tiesā

- 36 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2016. gada 13. jūlija un 2017. gada 5. aprīļa rīkojumiem tika noraidīti *Juzgado de Primera Instancia n° 38 de Barcelona* (Barselonas pirmās instances tiesa Nr. 38) un *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) pieteikumi par lietu C-96/16 un C-94/17 izskatīšanu paātrinātā procedūrā, kas paredzēta Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23.a pantā un Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktā.
- 37 Ar Tiesas 2017. gada 21. novembra lēmumu lietas tika apvienotas mutvārdu procesam un sprieduma taisīšanai.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmā jautājuma a) un b) daļu lietā C-96/16

- 38 Ar pirmā jautājuma a) un b) daļu lietā C-96/16, kuri jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva 93/13 ir interpretējama tādējādi, ka tai ir pretrunā tāda profesionāla īstenota prakse, kas ietver prasījuma pret patērētāju cesiju vai iegādi, ja šāda cesija nav paredzēta ar patērētāju noslēgtajā aizdevuma līgumā, parādnieku par to iepriekš neinformējot vai bez tā piekrišanas, un nedodot tam iespēju izpirkt savu parādu un to dzēst, cesionāram samaksājot cenu, ko tas iepriekš samaksājis par šo cesiju, pieskaitot saistītās izmaksas, procentus un izdevumus.
- 39 Šajā ziņā ģenerālvokāts secinājumu 43. punktā ir norādījis, ka no Direktīvas 93/13 1. panta 1. punkta un 3. panta 1. punkta teksta, kā arī no tās vispārējās sistēmas izriet, ka šī direktīva ir piemērojama tikai līguma noteikumiem, to neattiecinot uz vienkāršu praksi.
- 40 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka pamatlietā aplūkotojamos līgumos nav noteikumu, kas paredzētu vai reglamentētu to, ka *Banco Santander* var trešajai personai cedēt prasījumu pret parādniekiem pamatlietā, kā arī to iespējamās tiesības izpirkt savu parādu no šīs trešās personas. Tādējādi šī cesija ir veikta pamatojoties uz atbilstošajām Civillkodeksa normām.
- 41 No tā izriet – tā kā šajā ziņā nav nekādu līguma noteikumu, minētā direktīva nav piemērojama pirmā jautājuma a) un b) daļā lietā C-96/16 norādītajai praksei.
- 42 Runājot par to, ka ar šiem jautājumiem iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvai 93/13 ir pretrunā Civillkodeksa 1535. pantā un Civilprocesa kodeksa 17. un 540. pantā ietvertās valsts tiesību normas par prasījumu cesiju, kā arī par cesionāra stāšanos cedenta vietā notiekošajās procedūrās, jo ar šīm normām netiekot nodrošināta pietiekama patērētāju tiesību aizsardzība šī sprieduma 26. punktā atgādināto iemeslu dēļ, ir svarīgi norādīt, ka saskaņā ar šīs direktīvas 1. panta 2. punktu tās prasības neattiecas uz līguma noteikumiem, kas ietver imperatīvas tiesību normas.
- 43 Atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai un kā izriet no Direktīvas 93/13 trīspadsmitā apsvēruma, iepriekš minētā 1. panta 2. punktā paredzētā izslēgšana no tās piemērošanas jomas attiecas uz valsts tiesību normām, kuras ir piemērojamas attiecībā uz līgumslēdzējām pusēm neatkarīgi no viņu izvēles, un normām, kuras ir piemērojamas automātiski, proti, ja šajā ziņā nepastāv citāda vienošanās starp pusēm. Šī izslēgšana ir pamatota ar to, ka ir likumīgi prezumēt, ka valsts likumdevējs ir radījis līdzsvaru starp noteiktu līgumu pušu tiesībām un pienākumiem, jo šo līdzsvaru Savienības likumdevējs īpaši tiecas saglabāt (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2017. gada 7. decembris, *Woonhaven Antwerpen*, C-446/17, nav publicēts, EU:C:2017:954, 25. un 26. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 44 No Tiesas judikatūras būtībā izriet, ka minētā izslēgšana ietver imperatīvās normas, kas nav tās, kuras attiecas uz negodīgu noteikumu kontroli, tostarp normas par valsts tiesas pilnvarām, lai novērtētu līguma noteikuma negodīgo raksturu (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2017. gada 7. decembris, *Woonhaven Antwerpen*, C-446/17, nav publicēts, EU:C:2017:954, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 45 2016. gada 5. jūlija rīkojumā *Banco Popular Español un PL Salvador* (C-7/16, nav publicēts, EU:C:2016:523, 24.–27. punkts) Tiesa, ievērojot šo judikatūru, jau ir nospriedusi, ka Direktīvas 93/13 1. panta 2. punktā paredzētā izslēgšana attiecas uz tādu valsts tiesību normu kā Civillkodeksa 1535. pants, jo šis pants ir imperatīva norma un neattiecas uz valsts tiesas pilnvarām, lai novērtētu līguma noteikuma negodīgo raksturu. Attiecībā uz pēdējo minēto aspektu ir vispārīgi jāpiebilst, ka nešķiet, ka minētais 1535. pants attiecas uz negodīgu līguma noteikumu kontroli.
- 46 Ņemot vērā iesniedzējtiesas nolēmumā ietverto informāciju, šķiet, ka tāpat ir arī Civilprocesa kodeksa 17. un 540. panta gadījumā, taču tas jāpārbauda iesniedzējtiesai.

47 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmā jautājuma a) un b) daļu lietā C-96/16 ir jāatbild, pirmkārt, ka Direktīva 93/13 ir interpretējama tādējādi, ka tā nav piemērojama tādai profesionāla īstenotai praksei, kas ietver prasījuma pret patērētāju cesiju vai iegādi, ja šāda cesija nav paredzēta ar patērētāju noslēgtajā aizdevuma līgumā, parādnieku par to iepriekš neinformējot vai bez tā piekrišanas, un nedodot tam iespēju izpirkt savu parādu un to dzēst, cesionāram samaksājot cenu, ko tas iepriekš samaksājis par šo cesiju, pieskaitot saistītās izmaksas, procentus un izdevumus. Otrkārt, šī direktīva nav arī piemērojama tādām valsts tiesību normām kā Civilkodeksa 1535. pants un Civilprocesa kodeksa 17. un 540. pants, kuras reglamentē izpirkšanas iespēju un cesionāra stāšanos cedenta vietā notiekošās procedūrās.

Par otrā jautājuma a) daļu lietā C-96/16 un pirmo jautājumu lietā C-94/17

48 Ar otrā jautājuma a) daļu lietā C-96/16 un pirmo jautājumu lietā C-94/17 iesniedzējtiesas būtība jautā, vai Direktīva 93/13 ir interpretējama tādējādi, ka tai pretrunā ir tāda valsts tiesas judikatūra kā pamatlietā *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) judikatūra, atbilstoši kurai neapspriests ar patērētāju noslēgta aizdevuma līguma noteikums, ar ko noteikta kavējuma procentu likme, ir negodīgs, jo patērētājam, kas kavējis maksājumus, tiek uzdots maksāt nesamērīga apmēra atlīdzību, ja šī likme par vairāk nekā diviem procentpunktiem pārsniedz parasto procentu likmi, kura paredzēta šajā līgumā.

Par pieņemamību

49 Gan *Banco Santander*, gan Spānijas valdība lietā C-96/16, kā arī *Banco de Sabadell* lietā C-94/17 norāda, ka šī sprieduma iepriekšējā punktā atgādinātie jautājumi nav pieņemami, jo tie ir tīri hipotētiska rakstura.

50 Šajā ziņā jāatgādina, ka LESD 267. pantā noteiktās procedūras ietvaros, kuras pamatā ir funkciju sadale starp valsts tiesām un Tiesu, tikai valsts tiesas, kura iztiesā lietu un kurai jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, kompetencē ir konstatēt un novērtēt pamatlietas faktus, kā arī interpretēt un piemērot valsts tiesības, ņemot vērā lietas īpatnības, un noteikt, cik lielā mērā ir vajadzīgs prejudiciāls nolēmums, lai šī tiesa varētu taisīt spriedumu, un cik atbilstīgi ir Tiesai uzdotie jautājumi. Tādēļ, tā kā uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jālemj (spriedums, 2017. gada 20. septembris, *Andriuc* u.c., C-186/16, EU:C:2017:703, 19. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

51 Proti, uz šādiem jautājumiem attiecas prezumpcija par atbilstību. Tiesa par tiem var atteikties lemt tikai tad, ja konkrēti nav izpildītas Tiesas Reglamenta 94. pantā izvirzītās prasības attiecībā uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saturu vai ja ir acīmredzams, ka Savienības tiesību normas interpretācijai vai spēkā esamības vērtējumam, ko lūgusi valsts tiesa, nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, vai ja problēmai ir hipotētisks raksturs (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 20. septembris, *Andriuc* u.c., C-186/16, EU:C:2017:703, 20. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

52 Šajā gadījumā, pirmkārt, attiecībā uz otrā jautājuma a) daļu lietā C-96/16 no iesniedzējtiesas nolēmuma šajā lietā izriet, ka iesniedzējtiesa vēl nav galīgi izlēmusi jautājumu par pamatlietā aplūkojamo līgumu noteikumu, kuros noteikta kavējuma procentu likme, negodīgo raksturu. Turklāt, kā secinājumu 53. punktā norādījis ģenerālvokāts, no minētā nolēmuma izriet, ka ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai šī sprieduma 18. punktā atgādinātais *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) izstrādātais kritērijs atbilst patērētāju aizsardzības sistēmai, kas izveidota ar Direktīvu 93/13, jo minētais kritērijs ir piemērojams automatiski, neļaujot attiecīgajai tiesai ņemt vērā konkrētās lietas apstākļu kopumu. Atbilde uz minēto jautājumu šai tiesai būtu noderīga tostarp, lai noteiktu, uz kādiem elementiem tai ir jābalstās, lai pārbaudītu pamatlietā aplūkojamo noteikumu ļaunprātīgo raksturu.

53 Otrkārt, attiecībā uz pirmo jautājumu lietā C-94/17 arī skaidri nešķiet, ka šim jautājumam nav nekādas saiknes ar realitāti vai pamatlietas priekšmetu vai ka problēma būtu tīri hipotētiska. Proti, kā secinājumu 54. punktā minējis ģenerāladvokāts, iesniedzējtiesa būtībā ir norādījusi, ka tai iesniegtā kasācijas sūdzība, lai arī ir tieši par konkrētā noteikuma nelikumīgā rakstura sekām pamatlietā, arī rada šaubas par Direktīvas 93/13 normu interpretāciju attiecībā uz šā rakstura konstatēšanu. Turklāt nevar izslēgt, ka saskaņā ar Spānijas tiesībām šī tiesa drīkst vai tai ir pienākums pēc savas ierosmes pārsūdzības tiesvedībā atkārtoti detalizētāk pārbaudīt kritērijus, atbilstoši kuriem šis raksturs ir jākonstatē – un šo aspektu tā, šķiet, vēl nav galīgi izlēmusi – un, vēl jo vairāk, saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru jautājums, vai līguma noteikums ir uzskatāms par negodīgu, ir pielīdzināms imperatīvam, un valsts tiesai, kad tās rīcībā ir tam nepieciešamie tiesību un faktiskie apstākļi, pēc savas ierosmes ir jāizvērtē tāda līguma noteikuma negodīgais raksturs, kas ietilpst Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 14. jūnijs, *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, 44. punkts, un 2013. gada 30. maijs, *Asbeek Brusse un de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, 40., 41. un 44. punkts).

54 Tādēļ otrā jautājuma a) daļa lietā C-96/16 un pirmais jautājums lietā C-94/17 ir pieņemami.

Par lietas būtību

– Ievada apsvērumi

55 *Banco Santander* un *Banco de Sabadell* norāda, ka *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) izstrādātais pamatlietā aplūkotais kritērijs, kas minēts šī sprieduma 18. punktā, nav saistošs. Tādējādi, kā uzskata banku iestādes, lai arī šķiet, ka Spānijas tiesas šo kritēriju faktiem ir piemērojušas automātiski, valsts tiesa tomēr, ja lietas apstākļi to pamato, no tā var atkāpties.

56 Turklāt tiesas sēdē Tiesā Spānijas valdība paskaidroja, ka *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) judikatūra papildina valsts tiesību sistēmu, jo ar to tiek nodrošināta likuma vienvēidīga interpretācija valsts tiesās. Tomēr minētā valdība norāda, ka šai judikatūrai nav saistošs vai obligāts raksturs, jo tai nav normatīva rakstura *erga omnes*, tai nav likuma spēka un tā nav tiesību avots minētajā tiesību sistēmā. Tādējādi zemāka līmeņa tiesas no tās var atkāpties un mēģināt panākt, lai *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) to maina. Minētā valdība piebilda, ka šai judikatūrai tomēr ir priekšzīmes vērtība, jo zemāka līmeņa valsts tiesu nolēmumus *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) var atcelt, ja tās ir novirzījušās no šīs judikatūras.

57 Šajā ziņā jāatgādina, ka attiecībā uz valsts tiesību sistēmas noteikumu interpretāciju Tiesai principā ir jābalstās uz vērtējumu, kas izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma. Proti, atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Tiesas kompetencē nav interpretēt dalībvalsts tiesību aktus (spriedums, 2017. gada 16. februāris, *Agro Foreign Trade & Agency*, C-507/15, EU:C:2017:129, 23. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

58 Kā secinājumu 65.–67. punktā norādījis ģenerāladvokāts, no iesniedzējtiesas nolēmumiem izriet, ka iesniedzējtiesas uzskata, ka *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) pamatlietā aplūkojamajā judikatūrā ir noteikusi neatspēkojamu prezumpciju, atbilstoši kurai negodīgs ir tāds noteikums, kas atbilst šī sprieduma 18. punktā minētajam kritērijam.

59 Turklāt no šiem nolēmumiem un šī sprieduma 56. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka nevar izslēgt šīs judikatūras saistošo raksturu attiecībā pret zemāka līmeņa tiesām, jo tām šāds noteikums ir jāatzīst par negodīgu, pretējā gadījumā *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa), izskatot pārsūdzību, to nolēmumus atcels.

60 Šādos apstākļos Tiesai ir jāatbild uz jautājumiem, pamatojoties uz abos iepriekšējos punktos izklāstītajiem pieņēmumiem.

61 Turklāt ir svarīgi norādīt, ka, lai arī no *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) pamatlietā aplūkojamās judikatūras izriet, ka ikviens noteikums, kas atbilst šī sprieduma 18. punktā minētajam kritērijam, ir uzskatāms par negodīgu, šajā judikatūrā tomēr valsts tiesai nav liegta iespēja uzskatīt, ka ar patērētāju noslēgta aizdevuma līguma noteikums, kas šim kritērijam neatbilst, proti, noteikums, kurā paredzēta kavējuma procentu likme, kas nepārsniedz vairāk kā par diviem punktiem šajā līgumā paredzēto parasto procentu likmi, arī ir negodīgs un attiecīgā gadījumā to atcelt, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesām.

– Par atbildi uz otrā jautājuma a) daļu lietā C-96/16 un pirmo jautājumu lietā C-94/17

62 Lai atbildētu uz uzdotajiem jautājumiem, vispirms ir jānorāda, ka, rezervējot iesniedzējtiesām iespēju veikt attiecīgas pārbaudes, *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa), definējot šī sprieduma 18. punktā minēto kritēriju, šķiet, ir pamatojusies uz Tiesas izstrādātajām vadlīnijām līguma noteikuma iespējami negodīgā rakstura izvērtēšanai.

63 Proti, no šī sprieduma 17.–19. punktā izklāstītajiem apsvērumiem, kā arī no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) šai nolūkā ir pārbaudījusi piemērojamās valsts tiesību normas dažādās tiesību jomās un vēlējusies noteikt kavējuma procentu likmes līmeni, ko patērētājs, pret kuru izturas lojāli un taisnīgi, individuālas apspriešanās noslēgumā varētu akceptēt, tomēr raugoties arī, lai tiktu saglabāta šo procentu funkcija, kas ir novērst maksājumu kavējumus un samērīgā veidā kompensēt kreditoram šādus kavējumus. Tātad šķiet, ka *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) ir izpildījusi prasības, kas īpaši atgādinātas 2013. gada 14. marta spriedumā *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164, 68., 69., 71. un 74. punkts).

64 Attiecībā uz to, vai Direktīvai 93/13 ir pretrunā tāda judikatūras kritērija piemērošana kā šī sprieduma 18. punktā minētais, jo saskaņā ar to ikviens tam atbilstošs līguma noteikums neatspēkojami tiek prezumēts kā negodīgs, ir jāatgādina, ka šī direktīva ir balstīta uz pieņēmumu, atbilstoši kuram patērētājs salīdzinājumā ar komersantu ir vājākā pozīcijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni (spriedums, 2016. gada 21. decembris, *Biuro podróży "Partner"*, C-119/15, EU:C:2016:987, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

65 Ņemot vērā šo vājāko pozīciju, minētās direktīvas 3. panta 1. punktā ir ietverts standartizētu noteikumu aizliegums, kuri, neraugoties uz laticību, rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam (spriedums, 2013. gada 21. marts, *RWE Vertrieb*, C-92/11, EU:C:2013:180, 42. punkts).

66 Valsts tiesai ir jāpārbauda, vai tajā izskatāmie līguma noteikumi ir uzskatāmi par negodīgiem, principā atbilstoši šīs direktīvas 4. panta 1. punktam, ņemot vērā visus lietas apstākļus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 14. marts, *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 71. punkts).

67 Tiesa no šīm normām, kā arī Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta un 7. panta 1. punkta būtībā secināja, ka tai pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā definēts kritērijs, atbilstoši kam ir jāizvērtē līguma noteikuma negodīgais raksturs, ja šis tiesiskais regulējums valsts tiesai, kurai jāpārbauda šim kritērijam neatbilstošs noteikums, neļauj šo raksturu pārbaudīt un attiecīgā gadījumā noteikumu atzīt par negodīgu un atcelt (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 21. janvāris, *Unicaja Banco un Caixabank*, C-482/13, C-484/13, C-485/13 un C-487/13, EU:C:2015:21, 28.–42. punkts). Kā izklāstīts šī sprieduma 61. punktā, tomēr nešķiet, ka tādas būtu *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) pamatlietā aplūkotsais judikatūras sekas.

68 Šajā ziņā, kā secinājumu 60. punktā būtībā norādījis ģenerāladvokāts, nevajadzētu izslēgt to, ka tādas dalībvalstu augstākās instances tiesas kā *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa), pildot savu lomu valsts tiesību interpretācijas saskaņošanā, ievērojot Direktīvas 93/13 prasības, ir tiesīgas izstrādāt noteiktus kritērijus, lai vadītu zemākas instances tiesas līgumisko noteikumu nelikumīga rakstura novērtēšanā.

- 69 Lai arī *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) pamatlietā aplūkotā judikatūra, protams, nešķiet atklājam stingrākus noteikumus, ko dalībvalstis var pieņemt, lai nodrošinātu augstāku patērētāju tiesību aizsardzības līmeni atbilstoši minētās direktīvas 8. pantam, jo šai judikatūrai, kā Spānijas valdība paskaidrojusi tiesas sēdē Tiesā, nav likuma spēka un tā Spānijas tiesību sistēmā arī nav uzskatāma par tiesību avotu, tomēr tāda judikatūras kritērija izstrādāšana, kādu šajā gadījumā radījusi *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa), ietilpst minētās direktīvas mērķī aizsargāt patērētājus. Proti, no Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta, kā arī no tās vispārējās sistēmas izriet, ka šī direktīva galvenokārt ir paredzēta nevis tam, lai nodrošinātu vispārējo līgumisko līdzsvaru starp līgumslēdzēju tiesībām un pienākumiem, bet gan lai novērstu nelīdzsvarotību šajās tiesībās un pienākumos, kas notiek par sliktu patērētājam.
- 70 No teikā izriet, ka šāda kritērija noteikšana nav pretrunā minētajai direktīvai.
- 71 Tādēļ uz otrā jautājuma a) daļu lietā C-96/16 un pirmo jautājumu lietā C-94/17 ir jāatbild, ka Direktīva 93/13 ir interpretējama tādējādi, ka tai nav pretrunā tāda valsts tiesu judikatūra kā pamatlietā *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) judikatūra, atbilstoši kurai neapspriests ar patērētāju noslēgta aizdevuma līguma noteikums, ar ko ir noteikta kavējuma procentu likme, ir negodīgs, jo patērētājam, kas kavējis maksājumus, tiek uzdots maksāt nesamērīga apmēra kompensāciju, ja šī likme par vairāk nekā diviem procentpunktiem pārsniedz parasto procentu likmi, kura paredzēta šajā līgumā.

Par otrā jautājuma b) daļu lietā C-96/16 un otro jautājumu lietā C-94/17

- 72 Ar otrā jautājuma b) daļu lietā C-96/16 un otro jautājumu lietā C-94/17 iesniedzējtiesas būtībā jautā, vai Direktīva 93/13 ir interpretējama tādējādi, ka tai pretrunā ir tāda valsts tiesu judikatūra kā pamatlietā *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) judikatūra, atbilstoši kurai neapspriesta ar patērētāju noslēgta aizdevuma līguma noteikuma, ar ko ir noteikta kavējuma procentu likme, negodīgā rakstura sekas ir šo procentu pilnīga atcelšana, līgumā paredzētajiem parastajiem procentiem tomēr turpinot uzkrāties.
- 73 Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, ir svarīgi atgādināt, ka saskaņā ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu valsts tiesai, kura izskata negodīgu līguma noteikumu, ir vienīgi pienākums noraidīt tā piemērošanu, lai patērētājam neradītu saistošas sekas, bet tai nav tiesību koriģēt tā saturu. Proti, līgumam principā ir jāturpina pastāvēt bez jebkādiem citiem grozījumiem, izņemot negodīgu noteikumu svītrosānu, ciktāl saskaņā ar valsts tiesību normām šāda līguma pastāvēšana ir juridiski iespējama (spriedums, 2017. gada 26. janvāris, *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 71. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 74 Lai arī Tiesa ir atzinusi, ka valsts tiesa negodīgu noteikumu var aizstāt ar dispozitīvu valsts tiesību normu, no Tiesas judikatūras izriet, ka šāda iespēja attiecas tikai uz gadījumiem, kad šī negodīgā noteikuma atzīšana par spēkā neesošu liktu tiesai pilnībā atcelt līgumu, radot patērētājam tādas sekas, ka viņš faktiski ar tām tiktu sodīts. Šajā aspektā, kā Tiesa jau būtībā nospriedusi, tāda līguma noteikuma atcelšana, kurā paredzēti kavējuma procenti, nedrīkst radīt negatīvas sekas attiecīgajam patērētājam, jo naudas summas, kuras no tā varēs pieprasīt aizdevējs, nepiemērojot minētos kavējuma procentus, noteikti būs mazākas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 21. janvāris, *Unicaja Banco un Caixabank*, C-482/13, C-484/13, C-485/13 un C-487/13, EU:C:2015:21, 33. un 34. punkts).
- 75 Turklāt Direktīvā 93/13 nav prasīts, lai valsts tiesa papildus par negodīgu atzītajam noteikumam atceltu arī noteikumus, kas par tādiem nav atzīti. Proti, šīs direktīvas mērķis ir aizsargāt patērētāju un atjaunot līdzsvaru līguma starp pusēm, atceļot par negodīgiem atzītos noteikumus, taču principā paturot spēkā visus pārējos attiecīgā līguma noteikumus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 30. maijs, *Jörös*, C-397/11, EU:C:2013:340, 46. punkts, un 2018. gada 31. maijs, *Sziber*, C-483/16, EU:C:2018:367, 32. punkts).

- 76 No minētās direktīvas it īpaši neizriet, ka par negodīgu atzīta līguma noteikuma, kurā paredzēta kavējuma procentu likme, nepiemērošana vai atcelšana var izraisīt tādas pašas sekas attiecībā uz līguma noteikumu, kurā paredzēti parastie procenti, kaut arī šie dažādie noteikumi ir skaidri nošķirami. Attiecībā uz šo pēdējo aspektu ir jānorāda, kā izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma lietā C-94/17, ka kavējuma procentu mērķis ir sodīt parādnieku par pienākuma atmaksāt aizdevumu līgumā paredzētajos termiņos nepildīšanu, atturēt šo parādnieku no saistību izpildes kavēšanas un attiecīgā gadījumā – atlīdzināt aizdevējam maksājuma kavējuma rezultātā radušos zaudējumus. Savukārt parasto procentu uzdevums ir atlīdzība par noteiktas naudas summas nodošanu aizņēmēja rīcībā līdz tās atmaksai.
- 77 Kā secinājumu 90. punktā norādījis ģenerāladvokāts, šie apsvērumi ir piemērojami neatkarīgi no tā, kā ir formulēti līguma noteikumi, kas paredz kavējuma procentu likmes, un noteikumi, kuros paredzētas parasto procentu likmes. It īpaši tie ir attiecināmi ne tikai uz situāciju, kad kavējuma procentu likme ir noteikta neatkarīgi no parasto procentu likmes, citā noteikumā, bet arī tad, ja kavējuma procentu likme ir noteikta, parasto procentu likmi palielinot par noteiktu skaitu procentpunktu. Pēdējā minētajā gadījumā, kad negodīgais noteikums ietver šo palielinājumu, Direktīvā 93/13 ir tikai noteikts, ka šis palielinājums ir jāatceļ.
- 78 Šajā gadījumā, rezervējot iesniedzējtiesām tiesības veikt pārbaudi, no iesniedzējtiesu nolēmumiem izriet, ka *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) pamatlietā aplūkotajā judikatūrā ietvertais risinājums nozīmē, ka valsts tiesa, kas konstatējusi aizdevuma līguma noteikuma, kurā paredzēta kavējuma procentu likme, negodīgo raksturu, šo noteikumu vai šo procentu pārsvaru pār parastajiem procentiem vienkārši nepiemēro, taču tā minēto noteikumu nevar aizstāt ar dispozitīvām tiesību normām, nedz arī attiecīgo noteikumu grozīt, turklāt saglabājot pārējos šī līguma noteikumus, īpaši noteikumus par parastajiem procentiem.
- 79 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz otrā jautājuma b) daļu lietā C-96/16 un otro jautājumu lietā C-94/17 ir jāatbild, ka Direktīva 93/13 ir interpretējama tādējādi, ka tai nav pretrunā tāda valsts tiesu judikatūra kā pamatlietā *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) judikatūra, atbilstoši kurai neapspriesta ar patērētāju noslēgta aizdevuma līguma noteikuma, ar ko ir noteikta kavējuma procentu likme, negodīgā rakstura sekas ir šo procentu pilnīga atcelšana, tomēr līgumā paredzētajiem parastajiem procentiem turpinot uzkrāties.

Par trešo jautājumu lietā C-94/17

- 80 Ņemot vērā noliedzošo atbildi uz otro jautājumu lietā C-94/17, uz trešo šajā pašā lietā uzdoto jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 81 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lem par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

- 1) **Padomes Direktīva 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos ir interpretējama tādējādi, pirmkārt, ka tā nav piemērojama tādai profesionāla īstenotai praksei, kas ietver prasījuma pret patērētāju cesiju vai iegādi, ja šāda cesija nav paredzēta ar patērētāju noslēgtajā aizdevuma līgumā, parādnieku par to iepriekš neinformējot vai bez tā piekrišanas, un nedodot tam iespēju izpirkt savu parādu un to dzēst, cesionāram atmaksājot cenu, ko tas iepriekš samaksājis par šo cesiju, pieskaitot saistītās**

izmaksas, procentus un izdevumus. Otrkārt, šī direktīva nav arī piemērojama tādām valsts tiesību normām kā *Código Civil* (Civilkodekss) 1535. pants un 2000. gada 7. janvāra *Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil* (Likums 1/2000 par civilprocesu) 17. un 540. pants, kuras reglamentē izpirkšanas iespēju un cesionāra stāšanos cedenta vietā notiekošās procedūrās.

- 2) Direktīva 93/13 ir interpretējama tādējādi, ka tai nav pretrunā tāda valsts tiesas judikatūra kā pamatlietā *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) judikatūra, atbilstoši kurai neapspriests ar patērētāju noslēgta aizdevuma līguma noteikums, ar ko ir noteikta kavējuma procentu likme, ir negodīgs, jo patērētājam, kas kavējis maksājumus, tiek uzdots maksāt nesamērīga apmēra kompensāciju, ja šī likme par vairāk nekā diviem procentpunktiem pārsniedz parasto procentu likmi, kura paredzēta šajā līgumā.
- 3) Direktīva 93/13 ir interpretējama tādējādi, ka tai nav pretrunā tāda valsts tiesu judikatūra kā pamatlietā *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) judikatūra, atbilstoši kurai neapspriesta ar patērētāju noslēgta aizdevuma līguma noteikuma, ar ko ir noteikta kavējuma procentu likme, negodīgā rakstura sekas ir šo procentu pilnīga atcelšana, tomēr līgumā paredzētajiem parastajiem procentiem turpinot uzkrāties.

[Paraksti]